

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšaja vsak štetek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje "Katal. Rakovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5, — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Deželni zbor.

Zadnji torek, dne 16. januarja, se je otvoril deželni zbor štajerski v Gradcu. Ker se pogajanja med slovenskimi in nemškimi poslanci zaradi spornih točk niso končala, sta se obedve seji zadnjega tedna izvršili mirno. Radi pogajanj še tudi ni prišel noben predmet v razpravo. Le zapisnikarji, overovateli in odseki so se volili. Kakor smo že poročali, je bil tokrat prvič, kar obstoji deželni zbor, izvoljen zapisnikarjem slovenski poslanec, dr. Verstovšek. Znamenje, da je obstrukcija že nekoliko omehčala nemško trdovratnost, Overovateljem zapisnikov je izvoljen izmed slovenskih poslancev dr. Benkovič. V odseke so izvoljeni izmed slovenskih poslancev:

Finančni odsek: dr. Korošec, dr. Verstovšek; naučni odsek: dr. Korošec, Robič; občinski odsek: dr. Benkovič, Rožkar; železniški odsek: dr. Benkovič, dr. Jankovič; peticijski odsek: Meško, Terglav; poljedelski odsek: Novak, Pišek; vinogradniški odsek: Rožkar, Vrečko; politični odsek: dr. Jankovič, dr. Verstovšek; obrtni odsek: dr. Benkovič, Rožkar; vodopravni odsek: Ozmeč, dr. Verstovšek.

Slovenski poslanci so vložili naslednje predloge:

Dr. Benkovič, Rožkar, dr. Jankovič in Ozmeč predlog za železnico Purkila—Ptuj—Rogatec—Brežice. Dr. Benkovič, Terglav, dr. Karol Verstovšek predlog za železnico Rečica na Paki—St. Janž v Savinjski dolini. Dr. Benkovič, Terglav, Pišek predlog zaradi deželne podpore vsled suše. Dr. Benkovič predlog radi spodnje realke v Trbovljah. Dr. Benkovič predlog radi osnivanja trgovske in obrtne zbornice za Spodnji Štajer. Dr. Benkovič in Rožkar dva predloga radi stavbinskih koncesij za tesarje, zidarje itd. Dr. Benkovič je interpeliral c. k. r. namestnika radi imenovanja poštarja v Brežicah. Dr. Jankovič predlog, da se osnuje obvezna deželna zavarovalnica proti vsem vremenskim neugodam. Dr. Jankovič in Vrečko predlog radi zgradbe okrajne ceste II. razreda iz Lesične čez Prevorje v Grobelno in preložitve ceste II. razreda med Podsedro in Sv. Petrom pod Sv. Gorami. Dr. Jankovič, dr. Benkovič in Pišek predlog radi bede, povzročene po suši in toči v polit. glavarstvu Brežice. Dr. Korošec, Pišek, Rožkar in tovariši predlog za spremembo dimnikarskega reda, da se onemogoči prisilno zmetanje po dimnikih. Meško, Ozmeč in tovariši predlog za podporo po toči oškodovanim. Novak je interpeliral namestnika radi delitve knjižnice „Jahrbuchlein für die südmarkische Jugend“, ki so jo delili otrokom v nemških šolah na Spodnjem Štajerskem. Ozmeč predlaga, da se da izdatna podpora prebivalstvu ptujskega okraja, ki je trpelo lansko leto škodo po toči in suši. Pišek je stavil predlog za podporo za vodovod v Orehovi vasi. Pišek, dr. Korošec in tov. so vložili predlog za po suši prizadete posestnike, najemnike, viničarje in delavce na Spodnjem Štajerskem. Rožkar predlog za podporo prebivalstva mariborskega in ljubljanskega okraja, ki trpi vsled toče, suše in drugih uim pomankanj. Rožkar in dr. Benkovič predlog za izpremembo lovskega zakona. Rožkar je vložil predlog, s katerim se zahteva, da deluje deželni zbor na to, da bo dajala državna uprava živinsko sol, kakor tudi solne odpadke iz svojih neizčrpljivih zalog po lastni pridobitni ceni vsem živinorejcem po celi državi, ker je to za vspešno živinorejo neobhodno potrebno. Nadalje je vložil Rožkar predlog, da se zaklad za povzdigo živinoreje tudi za Spodnji Štajer po okrajih na podlagi števila živine, kakor veleval zakon, pravično razdeli. Našemu ljudstvu se ne sme še nadalje prikrajševati ta prispevek, ki znaša nad 80.000 kron na leto. Terglav predlog za ustanovitev vzornega vinograda za okraja Celje in Vranksko, ki sta okužena po trtni uši. Dr. Verstovšek predlog, da se ustanovi za Sp. Štajer drugi dež. zavod za gluhotono, ker zamore sprejeti zavod v Gradcu le vsako leto do 120 učencev, dočim je gluhotonih v deželi povprečno do 800. Dr. Verstovšek predlog za podporo iz dež. fonda po uimih in suši oškodovanim posestnikom marenberskega, slovenjegraškega, šoštanskega, gornjegraškega in arveškega okraja.

Poslanec Vrečko je vložil predlog za podporo po uimih poškodovanih v rogaškem in šmarskem okraju.

Nemci nočejo.

V torek, dne 23. t. m. se je vršila tretja seja deželnega zbora. Predlog radi železnice Ljutomer—Ormož se je odkazal železničnemu odseku.

Pri prihodnji točki je vstal dr. Korošec ter izjavil v imenu Slovenskega kluba: „Visoki deželni zbor! Znano je, da je bil Slovenski klub pripravljen, v tekočem zasedanju deželnega zbora mirno in stvarno sodelovati, ako bi se v delovni načrt sprejelo tudi nekaj kulturnih (šolo zadevajajočih), gospodarskih (regulacije, ceste, železnice, brezobrestna posojila, mostovi, kmetijski učitelji itd.) ter splošno kmečkih (pravična razdelitev zaklada za pospeševanje živine, koncesije za zidanje itd.), želj slovenskega dela dežele.

Kakor smo pa včeraj izvedeli po poštirvalnem in neumornem posredovalcu pri pogajanjih, Njega prevzvišnosti gospodu cesarskemu namestniku, ni naša dobra volja za sodelovanje našla pri (nemški) večini nobenega razumevanja, še več, ena skupina v večini je žugala celo z obstrukcijo, ako bi se za primerno upoštevanje spodnještajerskih želj v delovnem načrtu našla večina.

Ni naš namen, razmotrivati vseh razlogov, ki so bili merodajni za večino, ko se je postavila na to stališče. Toda enega razloga ne smemo zamolčati, namreč zboljšanje učiteljskih plač. Mi lahko o tem vprašanju odkrito govorimo, ker imamo popolnoma proste roke in nismo na nobeno stran vezani. Ampak večina, ki ima v tej zadevi gotove obveznosti, si še vedno ni o načinu, kako naj reši vprašanje učiteljskih plač, na jasnem.

Da bi ta nejasnost in neodločnost ne postala očitna, je bil nemara tudi razlog, da je večina pogajanja razbila in da bo skušala sedaj krivdo na tem neuspehu nam podtakniti. Mi že danes odklanjamo v tem oziru vsako krivdo in izjavljamo, da so nas ti dogodki v taboru večine notisnili na pot, katerega nameravamo sedaj nastopiti.“

Grobna tišina je vladala med tem govorom dr. Korošca, tudi večina si ni upala ugovarjati niti z besedico. Pripoznali so se s tem za krivca, ki je onemogočil to zasedanje deželnega zbora. Slovenci so bili voljni sodelovati, ako se ozira tudi na njihove volilce, a Nemci niso hoteli! Da so pokazali slovenski poslanci tudi na učiteljske plače, je bila hudomušnost, katero bodo liberalni učitelji dobro razumeli.

Ker slovenski poslanci tudi to storijo, kar povedo, zato je takoj vstal za dr. Korošcem poslanec dr. Verstovšek ter začel slovenski govor o prihodnji točki dnevnega reda. Sedaj je spreletel Nemce strah in takoj se je začelo pogajanje z načelnikom Slovenskega kluba, dr. Korošcem. Nemci so ponižno obljubili, da se bodo še enkrat posvetovali, in zato se je sporazumno določilo, da dr. Verstovšek po poldrugurnem govoru konča in da se prihodnja seja objavi pismenim putem, dokler se ne bodo pogajanja ugodno ali neugodno rešila.

Pogajanja so se torej na novo začela. Kakor izvemo, je prihodnja seja določena za danes, dne 25. t. m., kar je znamenje, da Nemci nočejo odnehati.

Ceste.

(Piše deželni poslanec.)

Za marsikatero panogo našega narodnega gospodarstva se širja javnost ni brigala, dokler ni bilo Slovenske kmečke zveze. Prej se je vsa naša politika začela in nehala v tem, da smo se borili za liberalne pristaše in slovenske napise po naših uradih. Program za politično delovanje med našim ljudstvom se pa zadnja leta vedno bolj izpopolnjuje in razširja. Kdo se je leta kdaj n. pr. brigal za naše ceste? Sedaj pa smo tako daleč, da morajo celo liberalni

škrice ven med ljudstvo ter govoriti o cestnih programih.

Ceste so občinske, okrajne in državne. Dežela sama ne gradi cest, ampak daje svoje prispevke k zgradbam okrajnih cest. Država še sicer vzdržuje svoje stare ceste, toda novih ne gradi, razun če to zahtevajo vojaški oziri.

Kakor nam naznanjajo poteze v obrazu, ali je človek več ali manj izobražen, tako nas učijo ceste v licu kake občine ali okraja, spoznavati, ali je vodstvo občine, oziroma okraja, v izobraženih rokah ali ne. Slabe ceste, slabi občinski in okrajni zastopi.

Ceste nimajo pomena samo za velikega kmeta in pogostega voznika, ampak za vse sloje prebivalstva, za kmeta kakor za delavca, za posestnika kakor za gostača. Vsi jih rabijo, vsi se jih veselijo, ako so lepe, jih zmerjajo, ako so slabe. Zato najdejo tudi občinski in okrajni zastopi najmanj odpora, ako lahko svoje izdatke zagovarjajo s stroški za ceste.

Kakor smo že rekli, dežela sama ne gradi cest, ampak daje le podpore za zgradbo in vzdrževanje okrajnih cest. Več podpore dobijo isti okraji, ki gradijo več cest, in po dosedanjih izkušnjah moramo reči, da so to nemški na Srednjem in Zgornjem Štajerskem. Te podpore daje in plačuje vsa dežela. Zato pa je Slovenski Štajer oškodovan, ker se gradi na njem primeroma najmanj okrajnih cest, in to po krivdi naših okrajnih zastopov, ki so žal večinoma še v nemškutarskih rokah.

Tudi v sedanjem obstrukcijskem boju igrajo ceste precejšnjo vlogo, in sicer takozvani cestni program, katerega liberalci v svoji neumnosti izrabljajo proti naši stranki. Deželni odbor je namreč v sporazumu z okrajnimi zastopi sestavil imenik onih okrajnih cest, katere nameravajo okrajni zastopi zidati v bodočih desetih letih. Seveda, in tega liberalci ne razumejo, se vsled tega imenika ne bodo okrajne ceste gradile morebiti od dežele, ampak od okrajnih zastopov, in torej obstrukcija ni nobena ovira za zgradbo teh cest. Tem manj je ovira, ker so spodnještajerski okrajni zastopi — s par izjemami — pač prijavili v Gradec, katere ceste bi radi zidali prihodnje desetletje, toda dalje kot do te izjave niso prišli. Ne obstrukcija torej, ampak počasnost ali drugi okrajni oziri so krivi, da se na Spodnjem Štajerskem ne gradi nove okrajne ceste. Toda glede cest se bodo morali ganiti vsi okrajni zastopi, ako nočejo, da bomo še nadalje plačevali večinoma le za ceste na Spodnjem in Gornjem Štajerskem. V tem pogledu ne zadene deželni poslancev nobena krivda.

Se nekaj. Liberalci kričijo sedaj tudi naokoli, da okraji ne dobivajo vsled obstrukcije prispevkov za vzdrževanje okrajnih cest. To je res, in velja za vse štajerske okraje, nemške in slovenske. Da se to spremeni, naj gredo — tako modrujejo liberalci — naši deželni poslanci brezpogojno v deželni zbor in opustijo obstrukcijo brez vsake odškodnine. Po liberalnem nasvetu bi naj torej dovolili tudi naši poslanci zvišanje doklad, ki bo znašalo najmanj 25%. Toda teh 25% bo znašalo za vsak okraj neprimerno več kakor znašajo prispevki za okrajne ceste, kajti s temi 25% se bodo zvišale tudi učiteljske, uradniške (deželne) plače in še marsikaj drugega. Tega seveda liberalci ljudstvu ne povedo, ker so stari sleparji.

Politični ogled.

— Avstrijska politika. Sedanjemu ministru za zunanje zadeve, grofu Erentalu očitajo, da je popolnoma slep za dogodke ob italijansko-avstrijski meji. Italijani se ob meji pripravljajo za boj proti nam in hujšajo italijansko ljudstvo v vedno večje sovraštvo proti Avstriji. Vsega tega grof Erental neče videti, in sicer pravijo, da radi tega ne, ker je popolnoma vplivan po svoji ženi, ki je Madžarka. Znano pa je, da so Madžari stari prijatelji Italijanov, ki so jim svoječasnno tudi gostoljubno sprejeli pod italijansko streho madžarske prekućne Košute. Pravijo pa, da višji krogi v Avstriji vendar že vidijo nevarnost Erentalovega ljubimkovanja z Italijani in da bo vsled tega moral kmalu iti v zaslužben pokoj. Menda se že pripravlja na odstop, ker razširja od sebe novice, da bolaha. Vsi ministri pa bolehalo, kadar so zrel za odstop.